

Bemærkninger til lovforslaget

Den 15. maj 1990 fremsatte justitsministeren forslag til ændring af retsplejeloven. Forslaget gik ud på at indføre dommerundersøgelser i retsplejeloven.

Forslaget blev vedtaget den 1. juni 1990 som § 21 a, efter at det var blevet noget ændret af Folketinget. Se Folketingstidende 1989-90, forhandlingerne sp. 9389, 9888, 10842 og 11196, tillæg A sp. 5695, tillæg B sp. 1963 og 2037 samt tillæg C sp. 1037.

Ved alle tre behandlinger i folketingssalen drejede debatten sig især om to hovedproblemer, nemlig om hvorvidt der skulle gælde særlige regler for dørlukninger i dommerundersøgelser eller retsplejelovens almindelige regler skulle gælde, samt om hvorvidt beretningen fra en dommerundersøgelse skulle være offentligt tilgængelig eller ej. For så vidt angik det andet problem blev resultatet efter forslagsstillernes opfattelse helt tilfredsstillende, nemlig at udgangspunktet er, at beretningen offentliggøres, men at justitsministeren i ganske særlige tilfælde kan bestemme, at det ikke sker.

Med hensyn til selve undersøgelsesrettens åbenhed blev resultatet som bekendt, at justitsministeren i særlige tilfælde kan bestemme, at undersøgelsen skal foregå for lukkede døre.

Det er denne bestemmelse, som forslagsstillerne nu foreslår fjernet. Ved at fjerne 2. punktum i § 21 a vil spørgsmålet om åbne eller lukkede døre skulle afgøres af retten efter retsplejelovens almindelige regler, således som det fremgår af retsplejelovens kapitel 2, §§ 29, 30, 31 og 32. Når forslaget fremsættes nu, mindre end et år efter at det blev forkastet af Folketinget, skyldes det de hændelser, der har fundet sted siden lovens vedtagelse.

Straks efter lovens vedtagelse igangsatte statsministeren en dommerundersøgelse af den såkaldte tamil-sag. Undersøgelsen skulle foregå bag lukkede døre, således som justitsministeren havde mulighed for at beslutte. Imidlertid anså sagens hovedperson, tidligere justitsminister Erik Ninn-Hansen, sin retsbeskyttelse for truet ved, at sagen skulle føres for lukkede døre, og ville derfor klage til Menneskerettighedskommissionen. På den baggrund gav statsministeren undersøgelsesdommeren besked om, at resten af sagen skulle føres for åbne døre, og at forhørsprotokollerne fra de afhøringer, der allerede havde fundet sted, skulle offentliggøres.

Allerede før offentliggørelsen fandt sted, var brudstykker af de afhørtes udsagn sivet til offentligheden.

Både det faktiske sagsforløb samt den offentlige interesse, der er omkring den igangværende dommerundersøgelse, understreger, hvor vigtigt retsplejelovens grundlæggende princip om åbenhed i retsplejen er. Det er en uhyre problematisk sammenblanding af den udøvende og den dømmende magt, at en justitsminister kan beslutte lukkede døre netop i sager, der drejer sig om undersøgelser af forvaltningsakter af stor betydning og interesse for offentligheden. At det tilmed sker, når bestemmelsen skal bruges første gang og det er justitsministeriets egne ministre og embedsmænd, hvis administration skal undersøges, gør bestemmelsen så meget mere tydeligt uholdbar. Det er ikke retssikkerhedsmæssigt forsvarligt at opretholde denne tilstand. Bestemmelsen er en plet på dansk retspleje og bør hurtigst muligt fjernes. En regering, der selv iværksætter en dommerundersøgelse mod sig selv, kan ikke også have kompetencen til at beslutte, hvad der må komme til offentlighedens kundskab.